

TRIBUNA

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ

APARE SĂPTĂMĂNAL SUPT ÎNGRIJIREA UNUI COMITET

CUPRINSUL :

- Em. Panaitescu . Ardeleni și România.
 A. Esca Spiritul unguresc în literatura românească.
 Cronicar Drumuri politice.
 Al. Cazaban . . . In cuibul lor.
 * * * Ce va fi după război.
 „Tribuna” Explicația vitejiei românești — pentru Cronica.—

CRONICI :

O nouă chestiune națională : Galiția.—Spionii.—Corupția printre studenți.—Intrunirea dela Dacia.—D-1 Take Ionescu și contele Andrassy.—O armată și un mormânt.—† Petre Mocioni.

REDACTIA :

„LIBRĂRIA STĂNCIULESCU”
 Bulevardul Elisabeta No. 5
 BUCUREȘTI

ADMINISTRAȚIA :

SOC. AN. „RAMURI”
 Strada Liceului No. 5
 CRAIOVA

PREȚUL 20 BANI

11789

A apărut:

Anul al X-lea, No. 23

BUCUREȘTI

5 Iulie 1915

DRUM DREPT

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMĂDALĂ

DIRECTOR: N. IORGA

REDACTORI: C. Ș. FĂGETEL și D. TOMESCU

SUMARUL:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

N. Iorga. — Două descrieri de campanie.

V. Militaru. — Icoane de demult (poesie).

Al. Al. Leontescu. — Vanușa (nuvelă).

D. Furtună. — Șaguna și Beblia lui Eliad.

D. Tomescu. — Sinceritatea în poezie.

Maria Nicolau. — Pastel (poesie)

CRONICA.

REDACTIA și
ADMINISTRAȚIA:

CRAIOVA

— Strada Liceului No. 5 —

ABONAMENT ANUAL:

În țară Lei 10

În străinătate „ 12

Numărul 20 bani

„TRIBUNA“

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ SĂPTĂMÂNALĂ

ARDELENII ȘI ROMÂNIA

Perioade întregi din istoria noastră trebuiesc studiate și înțelese ca lupte continue pentru unitatea poporului românesc. Incepând cu licăririle conștiinței latinității noastre la primii cronicari, — «noi dela Roma ne tragem» —, apoi cu lupta ce aduse cu o jefă și un eroism atât de impunător ca al marilor ardeleni și apoi cu munca aceia neîntreruptă, umilă la suprafață și înălțătoare prin efectele pe care le-a avut, a dascălilor ardeleni din prima jumătate a secolului al XIX-lea, se poate urmări mereu firul conducător al tuturilor: lupta pentru unitatea Românilor de pretutindeni.

Cea mai puternică dintre aceste lupte, este aceia concretizată în personalitatea d-lui N. Iorga. Aceasta este lupta care a câștigat victoria definitivă pe terenul cultural. Astăzi cultura românească este una singură și în toate problemele culturii românești, orice glas autorizat din cuprinsul pământului românesc are aceiași valoare pentru toți.

Această neîntreruptă luptă pentru unitatea culturală românească înseamnă pregătirea cea mai solidă și cea mai bine organizată spre unitatea politică.

În clipele pe care le trăim trebuie să vedem îndeplinindu-se conclusia pregătirii noastre culturale: *unitatea politică*. Aceasta este și trebuie să fie mai tare decât cel mai imperios imperativ, problema noastră istorică. Nu liniștea, nu neutralitatea, nu satisfacția cu aceia ce ne oferă unul, sau altul, în formă de concesiuni, sau compensații, nu acestea pot fi puncte de vedere ale situației. Cine se oprește la acestea, acela nu are nici un grăunte de înțelegere pen'ru problema politică a poporului nostru și nici o pojghiță de simțire pentru viața noastră istorică.

Asfel privită problema — și numai așa trebuie privită — se

înțelege că nu mai poate fi discutată ca o problemă a României, a Basarabiei, a Bucovinei sau a Ardealului, ci este însăși problema întregului popor românesc. Și atunci nimeni nu are privilegiul de a discuta numai el, sau numai celalt, problema viitorului întregului neam. Ci toți au datoria de a ne lămuri cât mai mult și de a ne face să înțelegem cât mai adânc cât de mult se gândesc toți la același punct, împrejurul căruia trebuie să se concentreze întreaga viață românească.

Ardelenii au o vină, că la începutul războiului au stat prea cuminți, s'au dat la o parte, au fost timizi în a crede și mai ales în a spune ce cred. Și atunci știți ce s'a întâmplat: în România s'a răspândit svonul—și a avut cine să-l răspândească,—că Ardealul nu vrea *unirea*. Această acuzare eră o crimă. Acum alta se repetă. Ardelenii au început să se agite, au început să-și spună cuvântul, au început să ncliniștească beatitudinea familiară și de petrecere din regatul României, au început să devină incomozi și atunci — poate că ei nu se așteptau—au început să fie atacați, batjocoriți, insultați. Sutele de mii cari mor pe câmpurile Galiției, duși de «blăstămata datorie» și mai mult încă—după cum poate ceti oricine, rând de rând din cartea lui Tăslăuanu — de neștiința, de nesiguranța atitudinii României—ei cred de multe ori că luptă și pentru România,—aceste sute de mii de jertfă tragică, datorită în mare parte și României, sunt lăudați și pentru credința față de steagul maghiar, iar cei puțini cari își strigă la noi plângerea, durerea, chinul lor la gândul tocmai a jertfei acesteia ne mai pomenite, care s'ar putea să nu aducă mântuirea, aceștia sunt cei huliți. Este o crimă care trebuie să-și aibă capăt. Și pentru aceasta Ardelenii au o datorie: să scrie, să se agite, să pună în mișcare toată viața noastră culturală și politică. Dacă nu-și vor îndeplini ca mari misionari această datorie atunci sângele românesc din câmpiile Galiției și a Poloniei va cădeă, înainte de toate, pe capetele lor și numai apoi pe al României.

Em. Panaitescu

SPIRITUL UNGURESC IN LITERATURA ROMÂNEASCĂ

D. N. Iorga s'a ocupat într'o conferință, pe care a ținut-o anul acesta la Atencu, de natura parazitara a popoarelor turanice. Lipsite de o putere sufletească creatoare, incapabile de o operă culturală, aceste popoare, spune d-l Iorga, s'au susținut în istorie prin exploatarea popoarelor subjgate. Literatura lor, instituțiile vieții lor de stat, organizația lor socială, nu sunt emanațiile însușirilor lor de rasă turanică, ci opera subjugatilor, cari au împrumutat dela dominatori numai formele externe de manifestare.

La unguri, Kossuth a fost slovac, de origine, Petöfi sârb, Miksath slovac, Wekerle e șvab..

Muzica ungurească e compusă din melodie slave și românești etc. Melodia jocului lor național „csardas“, e o melodie slovacă.

Sufletul unguresc n'a produs nici o operă genuină ungurească mai de seamă; un suflet greoiu, fără orizonturi, stăpânit de o notă brutală și vulgară. Străin de emoții artistice, lumea sentimentelor lui e foarte redusă și gândirea fără aripi ca să se poată înălța dela pământ.

Poetul ungar Ady din generația mai tineră are o poezie caracteristică pentru lipsa de rezonanță artistică a sufletului maghiar.

Un ungar paște cirezile de vite pe pusta Ungariei. Soarele care apune aprinde cerul în flacări la apus. Pace coboară din cer și umbrele înserării umple pusta de mister.

În orice suflet, spune poetul Ady, acest tablou ar fi trezit o emoție artistică, ar fi provocat un fior.

Ungurul care 'și paște vitele nu simte nimic, flueră, scuipe și ca o supremă manifestare a sufletului, scoate o înjurătură.

* * *

Am crezut necesar să scot la iveală aceste însușiri ale sufletului maghiar, pentrucă sunt câte-va manifestări în scrisul românesc, cari nu se pot explica decât pe cale de moștenire,—prin cercetare la izvor.

Un ardelean care trece munții rămâne dureros surprins, că în România liberă e nevoit să se izbească de aceiaș brutalitate ungurească deghizată în port național, românesc, de apărarea căreia a căutat să scape trecând munții.

E un capitol interesant de psihologie, crizele sufletești prin care trece sufletul unui român subjugat, care sosește întâia oară în „Țară“.

Pornit dintr'un mediu social, unde sentimentul național dominează întreaga viață sufletească, și unde acest sentiment face parte din acele lucruri sacre asupra cărora orice glumă e o lipsă de pietate și orice ironie un sacrilegiu, sosește în țara românească, ca să-și vadă acest sentiment bajocorit, ironizat și insultat.

E de sine înțeles că sufletul lui trece prin grozave crize.

Să uită uluit în jurul lui și abia târziu își dă seama de cauza amarelor desamăgiri.

Intre România visată de el și între România reală e o deosebire enormă.

Se vorbește pretutindeni românește, așa cum și-a închipuit el, dar la suprafață nu se simte românește. E o pătură străină, — neasimilată încă, — a cărei gândire și structură sufletească și-a păstrat pecetea de origine. Aceste elemente străine nu pot avea comunitate de sentimente cu mulțimea de jos, de care-i desparte un întreg trecut ce dormitează în sufletul lor.

În viața sufletească a fiecărui popor în decursul vremilor se fixează anumite idealuri, poporul își construiește sanctuare — din anumite sentimente, — unde nu se poate intra decât cu capul descoperit.

Străinii neasimilați, fără legătură cu trecutul poporului, vor râde cu cinism, când ceilalți plâng, — vor da spectacole obscene în temple, unde mulțimea se roagă și vor cânta arii de mănăstire în localuri de petrecere ușoară.

E acelaș caz ce s'ar întâmpla cu unul care vine de undeva de pe alt continent, unde morții se însoțesc la groapă cu cântece de veselie și cu jocuri, care ar începe în țara noastră să joace și să strige văzând un car mortuar trecând în fața lui.

Nu credea să poată găsi altă explicație a desfrâului ce se manifestă azi în presă, în cele mai critice momente ale istoriei unui popor. E o totală lipsă de venitate morală, o dezorientare păcătoasă și o atmosferă de cinism, care înăbușe orice sentiment curat de solidaritate națională, din cauza multor elemente străine în societatea românească. În lipsa unui curs conștient și normal al vieții sufletești, isbesc și se bat valuri murdare în toate părțile.

Între aceste valuri e o șuviță care prin asemănare amintește de izvor unguresc.

Reproduc câteva exemple dintr'un singur articol:

Subiectele noastre preferate puteau fi strânse într'o singură frază. Ele au stat în raport cu regiunile intestinale unde se găsesc grupate laolaltă, „*stomacul, buzunarul și... restul*“.

Progresul cel mai mare pe care l-a realizat hârtia, privește biletul de rendez-vous și fineta pentru *closet*, iar arta decorativă pe faianță și porcelan și-a găsit adevărata-i expansiune popularizatoare în *vasul* cunoscut sub un nume interzis limbajului literar convenit. BCU Cluj / Central University Library Cluj

În timpul răscoalelor din 1907, țăraniii cântau la piano, ca fata ciocoiului până la disperare—și cum nu putea nici un cântec să apară din instrumentul totuș atât de guraliv, furioși, răsculații spârgeau instrumentul și „*se puneau*“ întrânsul.

Cine nu simte desfăcându-se din aceste rânduri, un miros greu de rânđaș, — nota vulgară și caracteristică unгурului de pe pusta Ungariei.

Acelaș suflet, care în fața tainelor naturii, scuipe și jură, în literatura românească,—face glume ordinare, în vremea când sufletul unui neam se agită ca o mare.

Și se crede de talent, pentrucă are tupeu și se zice că are vigoare în scris, pentrucă e vulgar și brutal.

A. Esca

DRUMURI POLITICE

Ziarul „*Epoca*“ a adus în discuție o chestiune care de mult ar fi trebuit să se discute: drumurile ce le fac unii dintre fruntașii de dincolo la București și de-acolo, cu mici popasuri suspecte, la Budapesta.

Sub titlul „*Drumurile d-lui Dr. Teodor Mihali*“, autorul articolului arată cum d-l *Mihali*, președintele clubului parlamentar al deputaților români naționaliști din Camera ungară, de câte ori vine la București — și vine foarte des! — trece mai întotdeauna mai întâi pe la Gherla, reședința episcopului *Dr. Vasile Hossu*, cel mai supus aderent al contelui *Tisza* și ai ideilor lui, iar în București se duce întotdeauna numai la d-l *Marghiloman*, ale cărui sentimente potrivnice sentimentului obștesc sunt pe deplin cunoscute. Autorul articolului mai spunea că la întoarcere, d-l *Mihali* se oprește din nou la Gherla, ca apoi Episcopul *Hossu* a doua zi să plece la Budapesta.

Și efectele acestor drumuri? Autorul le rezumă în următoarele: „Pe urma acestor drumuri iarăș și iarăș se răspândește în întreg Ardealul — și cu vorba și în scris — știrea dezolatoare pentru sufletele cinstite și curate că *poporul românesc de peste munți nu are ce să aștepte dela România și că interesele lui cer cât o mai sinceră și strânsă alipire de politica ungurească a contelui Tisza*“.

Ziarele românești vândute legațiunilor germane au grăbit, la rândul lor, să-l compromită pe d-l *Mihali* iremediabil, luând apărarea nu numai persoanei d-lui *Mihali* ci și a drumurilor lui și a scopurilor urmărite prin aceste drumuri. Un alt ziar românesc, serios și cu bune intenții, la rândul său a găsit în acest articol un amestec „regretabil“ în chestiunile interne ale Românilor de dincolo și reîmprospătarea unor „neînțelegeri“ dintre frații de peste munți.

Fără a intra în polemică, ținem să facem numai constatarea că, ceace face d-l *Mihali* nu mai este o chestiune „internă“ a Românilor de dincolo, ci atinge marea chestiune a întregului neam românesc și prin urmare

discuția asupra drumurilor d-lui *Mihali* nu este reîmprospătarea unor neînțelegeri de dincolo, ci o datorie națională pe care trebuie să ai curajul s'o împlinești.

Cele ce s'au scris în „*Epoca*“ corespund până în cele mai mici amănunte adevărului. D-l *Mihali* stă, într'adevăr, sub influența ipnotică a episcopului *Hossu* dela Gherla, care la rândul său stă și el sub influența conțelui *Tisza*. Este de-asemenea adevărat că d-l *Mihali* a fost în Viena în aceiaș vreme în care a fost acolo și contele *Tisza* și d-l *Titu Maiorescu* (a recunoscut-o chiar și d-l *Mihali* zilele trecute în București), cum este adevărat că această atitudine a d-lui *Mihali* a stârnit în sânul Românilor cea mai adâncă nemulțumire.

Cari sunt vederile episcopului *Hossu* se știu de pe vremea când a fost în persoană la București și la Sinaia, îndată după isbucnirea războiului. Ele sunt vederile conțelui *Tisza* pe cari *leader*-ul Ungariei vrea să le impună, prin intermedierea d-lor *Hossu* și *Mihali*—factorilor responsabili din România. „Datoria voastră (a frunțașilor români de peste munți) este să-i convingeți pe cei din regatul României că atât în interesul României cât și în interesul poporului românesc din Ardeal, este ca România să rămână cel puțin neutră, dacă nu poate să intre în război alături de noi...”

„Numai“ atât cere contele *Tisza* dela frunțașii și Episcopii români de peste munți. Să declare că interesele poporului românesc de peste munți sunt mai bine ocrotite sub oblăduirea legilor ungurești și că prin neutralitatea României se aduc cele mai mari sacrificii Românilor de dincolo.

A te pune în serviciul unor astfel de tendințe este întotdeauna, dar mai ales în vremile de astăzi o adevărată crimă națională care trebuie osândită cu toată asprimea. D-l *Mihali* poate că este numai un instrument în niște mâni abile, dar aceasta nu alterează întru nimic fondul chestiunii care ne preocupă pe toți. Conștient sau inconștient, d-l *Mihali* servește alte cauze decât marea

cauză a neamului românesc și de aceea ne împlinim și noi datoria de-a denunța acțiunea d-lui *Mihali* ca o acțiune anti-românească.

*

Dar d-l *Mihali* nu este unicul Român de dincolo care face astfel de drumuri.

Citim, spre pildă, în „*România viitoare*“, inimosul organ național din Ploești că, directorul școlii comerciale române din Brașov, *Arsenie Vlaicu* se plânge în „*Steagul*“ că nu i se dau vagoane pentru porumb. (Noi nu citim „*Steagul*“, căci, dacă suntem curioși de argumentele Germanilor, preferim să le citim în originalul german din „*Neue Freie Presse*“).

„*România viitoare*“ greșește când îi face directorului dela Brașov onoarea de a-l numi „frate“ și „Român“. Nu, *Vlaicu* din Brașov de mult nu mai este Român, și mai puțin frate. Redactorul și proprietarul unei gazete săptămânale „*Deșteptarea*“, în care a publicat cele mai scârboase articole împotriva fruntașilor și ziarelor din Regat cari cereau războiul național pentru înfăptuirea unității noastre naționale; aderent al politicii lui *Mangra*, pe care îl apără cu orice prilej și cu care și acum are întrevederi, parte în Budapesta, parte în Brașov, — acest domn petrece mai mult în București (unde îi dojenește pe ceice n’au plecat sau au dezertat dela datoria lor de-a apăra „patria“ pe câmpurile de bătaie din Galiția) și în Budapesta, unde își bate joc de țara românească și de bărbații ei politici.

Nu „frate“ și „Român“, ci om de „afaceri“ și agent austro-ungar este d-l director al școlii comerciale române din Brașov, care este de mult scos, ca un lepros, din societatea românească din Ardeal...

Cronica:

IN CUIBUL LOR

Niște treburi m'au făcut să calc pragul „biuroului de informațiuni“ al Casei „Kraft et C-nie“—o veche firmă germană care face gheșturi de milioane la noi în țară și 'n tot Orientul.

Domnul Leopold Kraft-junior, reprezentantul Societății, e cetățean, român, iar funcționarii Casei sunt numai nemți și eurei.

Am intrat într'o sală mare în care încăpeau, în voie, zece biurouri din care două erau „sistem american.“ Când am deschis ușa, m'au privit, de sub frunți încrunțate de socoteli, mai multe perechi de ochelari. Toțmai când mă gândeam cui să-i vorbesc de afacerea mea, mă pomenii chemat pe nume și îndată văzui, îndreptându-se spre mine, o față eunoseută. Eră un domn Bekman cu care m'am întâlnit de câte-va ori, la vânătoare în împrejurimile Bucureștilor. Înainte să mă întrebe ce caut acolo, se crezu dator să mă recomande colegilor lui. Am strâns câteva mâini și am aflat că cei doi domni, care ocupau biourourile „sistem american,“ erau procuriști și se numeau: Rautemberg, și Müller. Ceilalți erau comptabili sau expeditori și numele lor se sfârșeau în „berg,“ „blum“ sau „man“.

Cum pe timpurile astea grele, afacerile stagnează, chiar și comptabilii lui Kraft, au tot timpul să discute politică internă și externă. L-am găsit mai pe toți eu câte o gazetă pe masă, și, fiindcă amicul Bekman mai ținea în mână ziarul „Ziua“, am îndrăznit să glumesc:

— Cum, d-le Bekman, citești „Ziua“... ziua 'namează mare?

— Și de ce să n'o citească!?—mă întrebă foarte mirat funcționarul lui „Kraft et C-nie“.

N'am avut timp să-i răspund: Procuristul Rautemberg, scoțându-și ochelarii de pe nas, se amestecă în vorbă nepoftit:

— Și eu citească „Ziua“ regulat. În fiecare zi, o citească... Și dumneata ai s'o citești...

— De ce?

— Ai s'o citești—urmă serios domnu Rautemberg—pentru că ziarul ăsta are s'ajungă *Monitorul Oficial* al nostru... și dumneata ai să umbli cu el în buzunar...

— Și de ce o să umbli cu el în buzunar?...

— Ce că te prefaci că-l citești, când ai să treci pe la „Capșa“, că acolo are să intre numai ofițerii austriacii!...

Cu un ușor tremur în glas pe care nu-l putui opri, întrebai:

— Și de unde o știi asta, domnule Rautemberg?

Bekman sări în ajutorul lui:

— El să nu știe!... îl cunoști pe Hennenvogel?...

— Nu-l cunosc!... Am auzit însă de el...

— Ei bine, domnu Rautemberg e prietenul lui...

— Și încă bun — se mândri Rautemberg. — Vezi, dela el eu știu tot ce se petrece în diplomația noastră... Pentrucă el este prieten și cu Czernin și cu Von dem Busche... Și dumneata cred că știi că așa doi dictează acum... Tot ce vrea să facă Von dem Busche, face!...

Și Rautemberg vorbia cu atâta convingere și siguranță, că nici n'am găsit un cuvânt de protestare. Se vede însă că eram așa de schimbat la față, încât celalt procurist, domnul Müller, se crezu dator să interviev, și, sub cuvânt că 'mi ia apărarea, 'i spuse colegului, prefăcându-se că-l dojenește :

— Ce vorbești fleacuri Rautemberg!... 'Tu nu știi că România intră în acțiune ?

Atunci, din celalt colț al biroului, un roșcat, cu capul rotund ca o tărtăcuță, strigă :

— Da, intră România!... O să intre... în *gaoră de șorec!*...

La vorbele astea, toate fețele se încrețiră de mulțumire ca și când, în clipa cea, ar fi venit vestea că firma „Kraft et C-nie“ a făcut un mare gheșeft.

Niciodată, nu m'am simțit așa de mic și de umilit, și niciodată n'am avut prilejul să mă văd așa de laș și de neputincios. Dar chiar dacă n'ași fi fost un laș, ce le-ași fi putut face?... Ce le-ași fi putut spune lor, acolo, în cuibul lor?... Fără îndoială, răzurătirea mea i-ar fi făcut să râdă, să râdă pe înfundate, dar să râdă, să-și ascundă fața lor șireată în registrele lor pline de socoteli și afaceri. Ca să-mi ascund lașitatea, m'am prefăcut că n'am înțeles spiritul comptabilului, și ca s'o curm mai repede, l'am întreat cât costă instalația unui *Watter-Closet*, deși venisem să comand un butoi de ciment.

Când am ajuns în sgomotul stradei, 'mi juiau urechile și aveam nălucirea că, în clipa cea, căleam pe un pământ străin, pe unde n'am mai trecut niciodată.

Abia așteptam să întâlnească câți-va prieteni, să le mărturisesc puțarea mea atât de lașă față de îndrăzneala unui puchinos de comptabil neamț. Mi-ași fi ușurat puțin conștiința, cum și-o ușurează un criminal după mărturisirea faptei. Dar n'am întâlnit pe nimeni, în drumul meu. A trebuit să intru într'o cafenea. Da, cum s'a nimerit : Mai toate mesele erau prinse de mușterii nemți cari vorbeau tare în limba lor, sau citeau, cu lăcomie, gazetele cu slova noastră. Toceai în fund, am deseoperit, la o masă lungă, câți-va cunoșcuți. Mi-a mai venit eurajul. Când m'am apropiat, nimeni nu m'a băgat în seamă : Ascultau cu toții, cu sfințenie, la spusele unui profesor de chimie, un bărbat de talia d-rului Fischer, cu fruntea bulbucată și lucie ca vasul-rezervor al unui alambic. Chimistul toceai destila o eugetare :

— ...Și de asta, noi românii, datorim existența noastră poporului german...

CE VA FI DUPĂ RĂZBOI

CLASIFICAREA STATELOR IN TREI CATEGORII

Ziarul american *New-York Times* primește dela corespondentul său din Roma o telegramă foarte interesantă asupra intențiilor Impătritei Înțelegeri privitor la situația internațională de după război. Prin vastele sale legături cu diplomații din toate taberele, iată ce a putut să afle corespondentul.

Aliații au intențiunea de a da lumii un aspect cu totul nou după război.

Ei vor proceda după următoarele principii:

Intâi. Aliații vor continua războiul până când Germania și Austro-Ungaria vor fi dispuse a primi orice condiții li se vor dicta. Cele patru state aliante s'au obligat în mod precis a merge în război înainte până când toate patru vor declara în mod unanim că a sosit momentul de a pune capăt ostilităților.

Al doilea. Nici Olanda, nici Statele-Unite nu vor avea vre-un cuvânt hotărîtor de spus, și nici vre un alt stat neutru. Pacea va fi dictată în mod exclusiv de cele patru mari puteri.

Al treilea. În viitor în Europa nu vor exista decât trei clase sau categorii de state.

In clasa A vor intra Anglia, Rusia, Franța și Italia.

In clasa B vor intra Belgia, Olanda, Serbia, Spania, Portugalia, Danemarca, Suedia, Norvegia, Elveția, România, Grecia și Bulgaria.

In clasa C vor fi Boemia, Polonia, Bavaria, Croația, Ungaria și celelalte state mici în cari vor fi desmembrate Germania și Austria, după limitele etnice.

Al patrulea. Statele din clasa A vor garanta pacea

Europei. Statele din clasa B vor avea independența lor întreagă, dar în cazuri de litigiu ele vor trebui să se supue arbitrajului statelor din clasa A. Statele cari se vor găsi în clasa C. se vor putea numi de asemenea state independente, *dar nu vor putea să aibă armată*. Ele vor avea numai dreptul de a ține poliție de siguranță. Aceste state nu vor putea să încheie convenții și tratate internaționale, exceptând pe acelea cari se raportează la poștă și la comerț.

La sfârșit corespondentul lui *New-York Times* adaugă că Italia nu s'a hotărât să intre în război decât după ce i s'a dat asigurarea că va face parte din categoria A a statelor aliate.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
EXPLICAȚIA VITEJIEI ROMÂNEȘTI

— PENTRU „CRONICA” —

Ce explică vitejia admirabilă a elementului românesc în războiul austro-rus? Cum se poate înțelege avântul și abnegația cu care asupriții și desmoșteniții din Transilvania și Țara Ungurească au luptat împotriva liberatorilor și pentru asupritorii lor? Iată o problemă sufletească interesantă de dezlegat, vrednică de pana celor mai adânci psihologi.

Pentru noi enigma e destul de clară. Țăranul român din Ardeal, odată mobilizat, a avut întâi o clipă de șovăială, de revoltă. În zilele întâi ale mobilizării, intelectualii români din centrele de mobilizare erau asaltați de țăranii chemați sub arme:

Ce să facem? Să ne revoltăm? Dați-ne un singur semn și facem praf tot orașul! Iată întrebările lor.

Dar cea mai deasă și importantă din toate întrebările era aceasta:

— Ce face România? Vine armata Română?

România nu a făcut nimic. Ea nu o înțeles marea clipă istorică și a lăsat să plece sute de mii de oameni în război. Aici pe câmpul de luptă din Galiția, izolați de orice contact cu cei de-acasă, fără ziare, fără știri, o mare transformare sufletească s'a petrecut cu ei. Un ofițer întors din

Galiția ne povestea dăunăzi sugestiunea irezistibilă a atmosferei de război, de disciplină și de abnegațiune ostășească a teatrului de operațiuni. Nici soldații noștri nu au putut să-i reziste. Au mai venit și minciunile oficiale despre cooperarea armatei românești cari au făcut să exalte o vitejie fi-rească, innăscută. Omul viteaz e viteaz în *orice* împrejurări și, odată în foc, el nu va putea să-și dezmintă o virtute care îl stăpânește ca un păcat strămoșesc.

Cu toate astea au fost oameni cari au găsit prilejul să făurească o armă contra românilor Ardeleni din propria lor vitejie. Ungurii au exploatat-o în scopul politicei lor. Nu este adevărat, spuneau gazetele ungurești, că românii din Ungaria ar fi nemulțumiți cu regimul politic supt care trăiesc. E o minciună ticluită de conducătorii, de „agitatorii“ lor cari trăiesc din naivitatea poporului blând și neînțelegător. Toată mișcarea națională românească a fost un artificiu, o ficțiune inventată și susținută în mod meșteșugit de câte-va sute de avocați, ziaristi și preoți. Acțiunea lor a rămas însă fără efect. Poporul românesc din Ungaria iubește mai mult pe Appony, pe Tisza și pe Andrassy decât pe Maniu, pe Goga și pe Vlad.

Dovada? Iacă dovida: vitejia cu care au luptat sutele de mii de români contra rușilor.

Să ne mirăm de această conștiință și perfidă mistificare a lucrurilor? Nimeni în Ardeal nu s'a mirat de ea. Ea eră continuarea vechiului sistem al presei ungurești de a tăgădui existența unei mișcări politice românești în Ungaria. Și de aceea nimeni nu a crezut-o.

În România însă ea a fost crezută. O revistă politică cunoscută, a ridicat piatra netrebnică, aruncată de unguri. A curățit-o, a șlefuit-o cu îngrijire și a expus-o în vitrinele sale. E revista „Cronica.“ Articolul ei, intitulat „Ardelenii,“ reproduce cu mare exactitate și cu perfectă înțelegere teza ungurească. Felicităm revista bucureșteană pentru talentul cu care știe să se adapteze mentalității dușmanilor noștri. Oricare ziarist ungar ar fi mândru să semneze un astfel de articol, care, pe de-asupra i-ar mai îngroșa și punga.

De aceea suntem sigur că în curând „Budapesti Hirlap,“ „Pester Lloyd,“ „Az Ujság“ și celelalte organe ale contelui Tisza se vor grăbi să reproducă articolul „Cronicei.“ Acolo, autorul va putea să-și citească scri-sul în original, în limba în care articolul a fost gândit și conceput. Il felicităm de mai înainte pentru acest succes.

„Tribuna“

CRONICA

Politice.

Intrunirea dela Dacia.—Duminea trecută, cetățenii bucureșteni, au dat o nouă și strălucită dezmințire calomniilor germane că în opinia publică curentul războinic ar fi scăzut. Mii de cetățeni au umplut sala. Oratorii au talmăcit din nou cu mare putere nerăbdarea și amărăciunea care stăpânesc mulțimea în fața situațiunei nelămurite de astăzi.

Cuvântarea d-lui B. Delavrancea a fost o bucată ruptă din inima noastră a tuturor. D. Nicu Filipescu a avut pasagii de putere apocaliptică vorbind de „răfuiala de după război de care mă cutremur”. Deosebit de remarcabil e ceea ce D-sa a spus despre situația românilor de peste munți după o victorie ungurească. „Dacă pierdem această ocaziune, s'a sfârșit cu unitatea națională. Nu va mai rămâne ardelenilor decât să ia pe Mangra de șef, să devie toți renegații și să ne spună: Am pățimit de pe urma voastră. N'ați voit să știți de noi. Nu vă mai cunoaștem”.

În sfârșit cităm și din cuvântarea d-lui Take Ionescu: „Să priceapă toată lumea că victoria e sigură și să mai priceapă ceva toată lumea, că dacă s'ar întâmpla, ceea ce știu că nu se poate întâmpla, ca să învingă aceea tiranie, ori că am intra în război contra ei, ori că n'am intra, tot pierduți definitiv am fi”.

O nouă chestiune națională: Galiția.—Citesc și recitesc ce scrie „Pester Lloyd” în numărul său dela 7 Iulie (24 Iunie) despre „ororile săvârșite de Ruși împotriva Românilor din Lemberg”. Ororile aceste sunt descrise de un gazetar ungur, Dr. Anton Rado, care petrece pe câmpurile de bătaie din Galiția.

Citesc și recitesc ce scrie d-l Rado: „Rușii au vestit că la 14 Iunie a intrat în acțiune, alături de Rusia, și România. Nimeni n'a dat, însă, crezământ acestor minciuni. Mai puțin i-a dat crezământ populațiunea românească care în Lemberg este foarte numeroasă... Rușii au cerut apoi dela Români să formeze o legiune românească, care să lupte împotriva puterilor centrale. Românii însă au refuzat să se facă trădători, declarând că orice s'ar întâmpla, ei nu vor lupta împotriva Împăratului și a patriei lor... Și atunci au început ororile. Rușii au intrat în cartierul românesc, i-au scos pe Români, bărbați, femei și copii din pat și i-au bătut până la sânge. Pe urmă au jefuit tot avutul lor. Poetul român *Ikrovics* a fost dus în Rusia; proprietarul de terenuri petrolifere *Blaziste*, Român și el, a trebuit să-și răscumpere viața cu o însemnată sumă de bani...”

Și altele și altele... Le citesc și recitesc și încep a mă dumiri. Acum văd mai clar. Acum știu unde sunt sutele de mii de Români pe cari Ungurii nu vor să-i recunoască că ar trăi în Ungaria. Ei sunt toți în capitala Galiției, în *Lemberg*...

Și, iată, avem acum o nouă chestiune națională: *Galiția*.

* * *

Spionii... — Vor fi în țara aceasta mulți spioni germani de profesie sau nu vor fi, un lucru este cert: în fiecare german poți descoperi un agent al legațiunilor germane, care operează pe toate tărâmurile pentru a demoraliza și a intimida.

În numărul din urmă al revistei „*Flacăra*”, d-l *Al. Cazaban* publică o splendidă schiță, „*În cuibul lor*”, în care ne descrie cum și operează acești soiu de oameni. Reproducem schița în acest număr.

Corupția printre studenți. — Înainte cu vreo două luni ziarele d-lui Marghiloman anunțau cu mare bucurie, că un număr considerabil de studenți dela Universitatea din București au înființat o nouă societate studențească, numită „Dacia“, ca o protestare „cuminte“ și mai ales „conștientă“ împotriva celorlalte societăți studențești, care, puse sub protecția „Acțiunii Naționale“, terorizau lumea cu naționalismul lor de stradă... Acum aflăm, că societatea „Dacia“ era întemeiată cu bani de proveniență germană, de către oamenii d-lui Marghiloman, cari au răușit să cumpere câteva conștiințe tinere și slabe, încercând să le întrebuițeze pentru scopurile lor, cari sânt cu totul străine de interesele acestei țări nenorocite. După o sumedenie de ziare vândute și după un șir nesfârșit de oameni maturi cumpărați și puși ca o rușinoasă stavilă în calea năzuințelor noastre,—le-a venit acum rândul studenților. Ei, cari sânt vigoarea, mândria și speranța unui neam, în ajunul învierii sale, ei erau sortiți să arate lumii, că România nu vrea un războiu de desrobire, pentru-că nu vrea să fie mare, puternică și liberă. Dela 50 până la 50.000 de mărci li s'au promis studenților, cari ar fi dispuși să batjocuriască în public pe D-nii Nicu Filipescu, Tache Ionescu și alții, cari întrupează în acest moment istoric cele mai drepte și mai frumoase aspirații ale neamului românesc.

Și ce este mai dureros, s'a găsit un fost șef de partid, d. Marghiloman, căruia nu i-a fost sălă să sprijinească această ultimă și cea mai ticăloasă încercare de corupție germană, pe care ziare, ca *Viitorul*, printr'o greșită înțelegere a caracterului lor de partid și de oficialitate, cred că pot s-o aplaude...

Unde sunt profesorii și studenții dela 13 Martie 1906, cari ari fi fost în stare să-și verse sângele — pentru o reprezentație de teatru?...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din reviste și ziare

D. Tache Ionescu și contele Andrassy. — „Revue de Hongrie“ a publicat deunăzi un articol, datorit contelui Andrassy, prin care se încercă să se dea o justificare a războiului unguresc.

Reproducem din articolul nobilului conte aceste rânduri extrem de caracteristice:

„Victoria noastră ne-ar permite să slăbim popoarele care amenință existența rasei maghiare și care ar putea s'o mai primejduiască în viitor.. Ne-am isbit de forțe brute, de cele mai multe ori superioare forțelor noastre și care, mai întâi sub forma invaziunilor tartare, apoi sub acea a dominațiunii turcești și în urmă de tot a moscovitismului, au amenințat cu peirea națiunea maghiară. Sfărâmând pan-moscovitismul cu ajutorul Germaniei, ne îndeplinim misiunea noastră istorică... Cerând în Balcani un echilibru de forțe avantajoase pentru țara noastră, noi lucrăm la mărirea și la îmbogățirea maghiarismului.. În caz de victorie, situațiunea națiunii ungurești va fi mai avantajoasă de cum a fost vre-odată în trecut“.

Contelui Andrassy i-se dă răspunsul meritat prin ziarul „Acțiunea“ care publică sub titlul „*Andrassy redivivus*“ un mare articol de polemică semnat de d. Tache Ionescu.

Ne facem o datorie și o plăcere să redăm și pentru cetitorii noștri aceste rânduri de încheiere din articolul d-lui Tache Ionescu, care cu o putere de analiză, cu o claritate, cu o siguranță, și cu o bogăție de dovezi în adevăr uimitoare reduce la justa lor valoare toate încercările de mistificare ungurești:

Contele Andrassy are dreptate.

Orice nepăsare orice iluzie ar fi fatală pentru existența uneia sau celeilalte din două rase care se găsesc aci față în față în conflict de moarte.

Victoria Germaniei, pe care niște mizerabili cari poartă totuși numele de români îndrăznesc s'o salute ca zorile viitorului rasei noastre,

însemnează de fapt mărirea și îmbogățirea maghiarismului, prin înmormântarea coloniei romane pe care Traian a sădit-o aci, cu opt veacuri înainte de sosirea barbarilor maghiari pe pământul Europei.

Contele Andrassy are dreptate. Din acest război vor eși sdtribiți maghiarii sau românii.

Diferența între noi și ei este că nouă, ca să putem trăi o viață integrală, ne e deajuns să ne adunăm frații sub dominația noastră. Suntem în deajuns de numeroși și obicinuiți să trăim prin noi înșine ca să putem statornici aci o forță reală și un focar de civilizație.

Maghiarii, națiune parazitată ca și turcii, reduși la propriul lor domeniu, sunt incapabili de muncă sau de progres.

Să-și facă dar datoria față de Germani. Doi ne-o vom face pe a noastră alături de *Quadrupla-Intelegere*, — alături, zicem, de omenirea întreagă, fiindcă în momentul de față nu există țară în lume care să nu fie din punct de vedere moral în război cu Germanii și Maghiarii.

O armată și un mormânt... — Generalul *Mustafă* a publicat în „Universul” un articol în care spunea că intrarea în acțiune a României acum ar fi o catastrofă și că armata română și-ar găsi mormântul în Carpați.

Generalul *Crăiniceanu* răspunde acestui articol într'o expunere lăminoașă și plină de avânt care a stârnit în toate cercurile cu adevărat românești nu numai entuziasm, ci și caldă recunoștință. Reproducem din acest splendid articol câteva părți:

„Prefer mormântul într'un vârf de munte, decât viața într'o baltă cu noroiu. Zic așa, fiindcă citii ieri, că, în starea de lucruri actuală pe teatrul de războiu, a vorbi de o imediată sau apropiată intrare în acțiune ar pregăti mormântul armatei noastre în Carpați. E tragic de tot. Noroc că eu unul n'am vorbit niciodată de imediata sau apropiata intrare în acțiune a României. Din contra, am susținut totdeauna că momentul acțiunii revine guvernului, oricare ar fi părerea mea sau a altuia. Azi însă, declar că chiar în situațiunea actuală, dacă guvernul și Suveranul ar decide intrarea în acțiune, *armata noastră nu numai că nu și-ar găsi mormântul în Carpați, dar, de sigur, ar culege flori și lauri pentru gloria țării*”.

Și încheierea... o ironie foarte fină:

„Eu cred că armata noastră dela soldat până la general este foarte veselă de alaltăeri, dar ministerul de războiu trebuie să fie foarte trist”.

„Alaltăeri” apăruse articolul generalului *Mustafă*.

† *Petre Mocioni*.—Fiul lui Eugen Mocioni a murit în luptele din Galiția. Moartea tânărului vlăstar al celei mai distinse familii românești din Ungaria e o pierdere reală, căci tânărul sublocotenent a fost unul din puținii noștri aristocrați cu bune sentimente naționale.

CASĂ FONDATĂ ÎN 1866

FURNIZORUL CURȚEI REGALE

EXPLOATĂRI PROPRII DE PĂDURI DE STEJAR ȘI BRAD

MARE DEPOZIT DE CHEREȘTEA ȘI FIERARIE

ȘI PRIMA FABRICĂ ROMANEASCĂ PENTRU
INDUSTRIA LEMNULUI

GHEORGHE BARBULESCU
(PLOEȘTI)

CENTRALA: CALEA CAMPINEI No. 64 FABRICA: CALEA OILOR No. 114-118

FILIALA: VIA STELA, VALCA-CĂLUGĂREASCĂ

Raion special pentru Mobile și Tâmplărie în orice stil și de comandă

PARCHETE SPECIALE DE STEJAR

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gh. Ionescu & S. Rădulescu

Fost VASILE GHEORGHIU & C-nie

P L O E Ș T I

MAGAZIN DE PIELARIE

FABRICA DE TABACARIE

și

EXPLOATĂRI DE PĂDURI

LEMNE DE FOC ȘI DE CONSTRUCȚIE

COLABORATORI:

Zaharia Bârsan, Sever Bocu, Dr. C. Bucșan, D. N. Ciotori, Iuliu Enescu, Aurel Esca, I. Al-George, Ion Moța, Em. Panaitescu, Gh. Popp, Virgil Al. Popescu, N. I. Rusu, Iosif Schiopul, Dr. O. Ghibu, Gh. Stoica, I. U. Soricu, Oct. C. Tăslăuanu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Toate cererile de abonament, schimbările de adrese, reclamații asupra numerilor neprimite, plata abonamentelor se vor face la Administrația revistei: Craiova, Tipografia „Ramuri“, Str. Liceului No. 5.

ABONAMENTUL:

1 an — 10 lei

|

6 luni — 5 lei